

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Mülki idare amirleri, üst düzey kolluk yöneticileri ve bakanlar dâhil kamu gücünü kullanan üst düzey kamu görevlilerinin görevlerinden kaynaklanan yetki, hiyerarşik güç, kamu kaynaklarına erişim ve kurumsal ilişki ağlarının kişisel, ailevi veya üçüncü kişiler lehine kullanılmasını önlemeye; bu yöndeki risk ve çıkar çatışmalarını erken aşamada tespit etmeye; ihbar, şikâyet, teftiş ve denetim süreçlerinin üst makamların etkisinden korunmasını sağlamaya yönelik mevcut hukuki ve idari mekanizmaların etkinliğinin araştırılması ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Bu amaçla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 08/08/2026

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Kamu gücünün kötüye kullanılmasına karşı etkili bir hukuk düzeninin görevi yalnızca suç işlendiği iddia edildikten sonra soruşturma yürütmek değildir. Asıl güvence, geniş kamu yetkisinin kişisel nüfuza dönüşmesini önlemek, risk işaretlerini erken tespit etmek ve denetim mekanizmalarının hiyerarşik baskıdan etkilenmeden çalışmasını sağlamaktır.

Bu mesele özellikle mülki idare ve kolluk bakımından önemlidir. Vali, kaymakam ve üst düzey kolluk yöneticileri; personel, kamu kaynakları, bilgi sistemleri ve farklı kamu kurumlarıyla koordinasyon üzerinde önemli yetkilere sahiptir. Dolayısıyla denetlenmesi gereken yalnızca tek tek kamu görevlilerinin davranışları değil; çıkar çatışmalarının nasıl tespit edildiği, yakınlık ve menfaat ilişkilerinin nasıl yönetildiği, astların üstleri hakkında güvenli biçimde bildirimde bulunup bulunamadığı ve üst makamın şikâyetle konu olduğu hâllerde denetimin gerçekten bağımsızlaşıp bağımsızlaşmadığıdır.

Gülistan Doku'nun 5 Ocak 2020'de kaybolmasına ilişkin devam eden soruşturma kapsamında dönemin Tunceli Valisi Tuncay Sonel hakkında 2026 yılında tutuklama kararı verilmesi, herhangi bir kişinin cezai sorumluluğu hakkında hüküm kurulmaksızın, önemli bir kurumsal soruyu yeniden gündeme getirmiştir: Üst düzey bir kamu görevlisi veya görev alanıyla bağlantılı kişiler hakkında ciddi iddiaların bulunması hâlinde mevcut idari sistem, makamdan kaynaklanan nüfuzun denetim, ihbar ve inceleme süreçlerini etkileyip etkilemediğini zamanında tespit edebilecek güvencelere sahip midir?

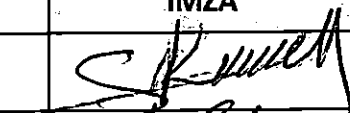
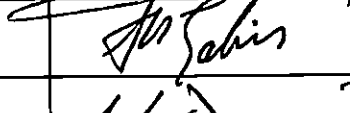
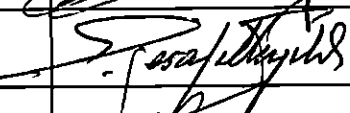
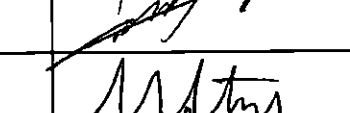
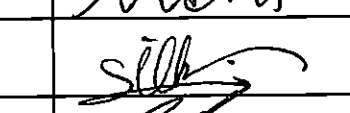
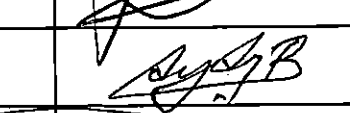
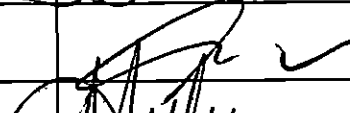
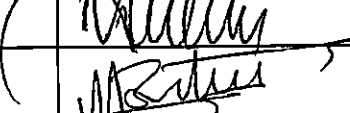
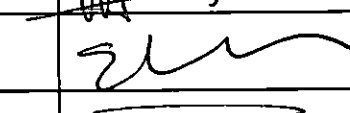
Bu soru münferit bir olayla sınırlı değildir. Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun (GRECO) 1 Haziran 2026'da yayımladığı Türkiye değerlendirmesinde; üst düzey yürütme görevlileri bakımından bütünlük ve çıkar çatışması denetimlerinin güçlendirilmesi, polis ve jandarma bakımından yolsuzluk risk analizlerinin yapılması, üst kademe atamalarında şeffaflığın artırılması, çıkar çatışmalarının bildirilip izlenmesi, bağımsız bir dış şikâyet mekanizması oluşturulması ve usulsüzlük bildiren kolluk personelinin korunması tavsiye edilmiştir.

Türkiye'de Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Mülkiye Teftiş Kurulu, Kolluk Gözetim Komisyonu, mal bildirimi, disiplin ve ceza hukuku mekanizmaları bulunmaktadır. Buna karşılık 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar ile bazı diğer grupları kapsam dışında bırakması; kolluk şikâyet ve denetim sisteminin önemli ölçüde idari hiyerarşi içinde işlemesi ve GRECO'nun bağımsız dış denetim yönündeki güncel tavsiyeleri, mevcut yapının bütüncül olarak değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Araştırma kapsamında; üst düzey kamu görevlerine atanmadan önce ve görev sırasında uygulanabilecek bütünlük kontrollerinin, çıkar çatışması ve menfaat bildirimlerinin, mal bildirimlerinin etkin biçimde incelenmesine ilişkin usullerin, üst düzey kolluk atama ve terfilerindeki şeffaflık güvencelerinin, güvenli ihbar kanallarının ve ihbarda bulunan kamu görevlilerinin misillemeye karşı korunmasının yeterliliği değerlendirilmelidir. Mülkiye Teftiş Kurulu ile Kolluk Gözetim Komisyonunun üst hiyerarşinin bizzat şikâyet konusu olduğu durumlarda sahip olduğu yetkiler ve kurumsal güvenceler de incelenmelidir.

Ayrıca idari denetim ile ceza muhakemesi arasındaki geçişin, kamu görevlisinin konumu veya hiyerarşik gücü nedeniyle gecikmesini yahut etkisizleşmesini önleyecek güvenceler ele alınmalı; Türkiye'deki sistem, GRECO standartları ile bağımsız etik ve kolluk denetimi alanındaki karşılaştırmalı ülke örnekleri ışığında değerlendirilmelidir.

Meclis araştırmasının amacı devam eden soruşturmalarda maddi gerçeği tespit etmek, delilleri değerlendirmek veya herhangi bir kişinin cezai sorumluluğu hakkında kanaat açıklamak değildir. Amaç; kamu gücünün kişisel nüfuza dönüşmesini önleyecek erken uyarı, çıkar çatışması, ihbar, teftiş ve bağımsız denetim mekanizmalarının yeterliliğini araştırmak ve gerekli hukuki ve idari tedbirleri belirlemektir.

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
SADULLAH KISACIK	ADANA	
İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
MESUT DOĞAN	ANKARA	
SADULLAH ERGİN	ANKARA	
ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
MEHMET ATMACA	BURSA	
SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
BİROL AYDIN	İSTANBUL	
BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
ELİF ESEN	İSTANBUL	
HAŞAN KARAL	İSTANBUL	
MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
MEHMET EMİN EKMEN	MERSİN	
SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
MEHMET KARAMAN	SAMSUN	